

NVAO NEDERLAND

HBO-BACHELOR DOCENT EN
KENNISMANAGER DIENSTVERLENING EN
PRODUCTEN, DEELTIJD

Christelijke Hogeschool Windesheim

(CONCEPT) ADVIESRAPPORT

NVAO □ NEDERLAND

HBO-BACHELOR DOCENT EN
KENNISMANAGER DIENSTVERLENING EN
PRODUCTEN, DEELTIJD

Christelijke Hogeschool Windesheim

BEPERKTE TOETS NIEUWE OPLEIDING
(CONCEPT) ADVIESRAPPORT

Inhoud

1	Samenvattend advies	4
2	Introductie	6
2.1	Werkwijze panel.....	6
2.2	Panelrapport	7
3	Beschrijving van de instelling.....	8
3.1	Algemene gegevens.....	8
3.2	Profiel instelling	8
3.3	Profiel Opleiding	8
4	Beoordeling per standaard	9
4.1	Beoogde leerresultaten.....	9
4.2	Onderwijsleeromgeving	11
4.3	Toetsing	13
4.4	Graad en CROHO-onderdeel.....	14
4.5	Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding.....	14
4.6	Aanbevelingen	15
5	Overzicht oordelen	16
	Bijlage 1: Programma locatiebezoek	17
	Bijlage 2: Overzicht van bestudeerde documenten.....	18
	Bijlage 3: Lijst met afkortingen	19

1 Samenvattend advies

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 8 oktober 2019 een aanvraag ten behoeve van een accreditatie nieuwe opleiding voor de opleiding hbo-bachelor Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, deeltijd, van de Christelijke Hogeschool Windesheim. De NVAO heeft daarop een panel van experts gevraagd om alle aangeleverde informatie te bestuderen, het programma met de afgevaardigden van de instelling en opleiding tijdens een locatiebezoek te bespreken en een concluderend oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Onderstaande overwegingen hebben een belangrijke rol gespeeld in de uiteindelijke beoordeling van het programma door het panel.

De opleiding sluit aan bij het profielvak Dienstverlening en Producten (D&P) op het vmbo, zet in op toekomstgerichtheid door middel van co-creatie, en voldoet wat beoogde leerresultaten, oriëntatie en niveau betreft aan de eisen en verwachtingen van het werkveld (de scholen) en het beroepenveld (bedrijven en instellingen). Daarnaast is de flexibiliteit, die is toegespitst op de student en het werkveld, een pluspunt. Ook het feit dat de ervaringen met de minor D&P en met de leerwegaafhankelijke toetsing bij de lerarenopleiding technisch bedrijfsleven aantoonbaar zijn meegenomen in de opzet van de opleiding, wordt als zeer positief beschouwd. **De opleiding voldoet aan standaard 1.**

De opleiding heeft een goed beeld van de instromende studenten en een duidelijke visie op het leertraject. Het didactische concept is overtuigend en de faciliteiten en de leeromgeving zijn bijzonder rijk. Er wordt veel aandacht besteed aan het werkveld, wat de opleiding duurzaam maakt: de ambitie is docenten op te leiden die zelf weer vmbo-leerlingen opleiden voor beroepen van nu en van de toekomst. De opleiding is sterk *student-centered*, met diverse instroommogelijkheden, maatwerk tijdens het studietraject (*roadmap*) en veel ruimte voor keuzevakken. De kwaliteit van het ontwikkel- en docententeam en de flexibele schil is hoog; het kernteam bestaat uit gedreven, betrokken en deskundige docenten, die samen de ambities willen waarmaken van waaruit deze opleiding is opgezet. Bovendien zijn de docenten in staat mensen 'mee te nemen' in hun visie. **De opleiding voldoet aan standaard 2.**

Het toetsbeleid is in de documenten en de bijlagen helder onderbouwd en het is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De examen- en toetscommissie is scherp, flexibel en betrokken; de verschillende vormen van toetsing passen goed bij de opleiding. Daarnaast participeert de toetscommissie als 'critical friend' in de ontwikkeling van de opleiding. Ook is de opleiding als geheel intern voldoende kritisch, wat het panel van groot belang acht voor de borging van de kwaliteit. **De opleiding voldoet aan standaard 3.**

Het panel komt tot een eindoordeel positief ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, deeltijd, van de Christelijke Hogeschool Windesheim en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, februari 2020

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuwe opleiding hbo-bachelor Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, deeltijd, van de Christelijke Hogeschool Windesheim,

Lies Dalemans

Lex Hermans

(voorzitter)

(secretaris)

2 Introductie

2.1 Werkwijze panel

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 8 oktober 2019 een aanvraag ten behoeve van de accreditatie nieuwe opleiding voor de opleiding hbo-bachelor Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, deeltijd, van de Christelijke Hogeschool Windesheim. Het succesvol doorlopen van een procedure Toets Nieuwe Opleiding (TNO) is een voorwaarde om als opleiding door de NVAO te worden erkend. Met het keurmerk van de NVAO mogen opleidingen de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan de procedure die wordt gevolgd voor opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een planbeoordeling. Na het toekennen van de accreditatie nieuwe opleiding valt de opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Om de nieuwe opleiding te beoordelen, heeft de NVAO een panel van experts vastgesteld met de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- mevrouw L. (Lies) Dalemans MA., unitmanager van de lerarenopleiding in Mechelen en adjunct-directeur van de regio Mechelen-Antwerpen bij Thomas More Hogeschool.

Leden:

- mevrouw J. (Jacqueline) Landa MSc., docentopleider D&P Fontys en ex-D&P-docent op VO;
- de heer W. (Willem) Poppe MPM., directeur Zeeuwse Academische Opleidingsschool (ZAOS);
- de heer M. (Menno) van Gameren BSc., bachelor Future Planet Studies afgerond, nu bezig met master Business Administration, beide aan de UvA (student-lid).

Het panel werd bijgestaan door Jona Rovers, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator en door Lex Hermans als secretaris.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr 3198) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 3 februari 2020 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor het locatiebezoek.

Op 4 februari 2020 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 1. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 9 maart 2020 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 17 maart 2020 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot een aantal kleine aanpassingen, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 19 maart 2020 aan de NVAO aangeboden.

2.2 Panelrapport

Het eerste hoofdstuk van dit rapport is het samenvattende advies en het huidige hoofdstuk is de introductie.

Het derde hoofdstuk bevat een omschrijving van het programma, waaronder de positionering van de opleiding binnen de instelling en binnen het hoger onderwijsbestel in Nederland.

Het panel geeft zijn bevindingen, overwegingen en conclusies weer in hoofdstuk 4 aan de hand van de onderwerpen en standaarden uit het relevante kader.

De bevindingen zijn de objectieve feiten zoals waargenomen door het panel in de aangeleverde documentatie en gedurende het locatiebezoek. De overwegingen bevatten de oordelen, meningen en zienswijzen van het panel en de mate waarop deze effect hebben op het uiteindelijke oordeel van het panel op de standaard. Op basis van de overwegingen wordt ook een algemeen eindoordeel uitgesproken.

Tot slot wordt in een tabel schematisch weergegeven wat de oordelen zijn per standaard.

3 Beschrijving van de instelling

3.1 Algemene gegevens

Instelling	: Christelijke Hogeschool Windesheim
Opleiding	: hbo-bachelor Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten
Variant	: deeltijd
Graad	: bachelor
Afstudeerrichtingen	: n.v.t.
Locatie(s)	: Zwolle
Studieomvang (EC)	: 240 ECTS
CROHO-onderdeel	: onderwijs

Voorstel voor indeling in een visitatiegroep:

De te hanteren toevoeging aan de graad: of Education.

3.2 Profiel instelling

Christelijke Hogeschool Windesheim is opgericht in 1986 en verzorgt op haar locaties Almere en Zwolle met 2.000 medewerkers voltijd- en deeltijdopleidingen voor ruim 22.000 studenten. Windesheim biedt hoger beroepsonderwijs (bacheloropleidingen) aan op het gebied van Bewegen en Sport, Economie, Management en Recht, Gezondheid en Welzijn, Techniek en ICT, Journalistiek en Communicatie, Logistiek, Onderwijs en Theologie en Levensbeschouwing. Ook verzorgt de instelling meer dan 180 post-hbo-opleidingen, Associate Degrees en masteropleidingen, alsmede cursussen en trainingen waaraan wordt deelgenomen door duizenden cursisten.

Windesheim heeft als missie actief bij te dragen aan een inclusieve en duurzame samenleving door het opleiden van waardenvolle professionals en het verrichten van praktijkgericht onderzoek. De hogeschool heeft de ambitie om elke student een eigen leerroute te leveren die persoonlijk, uitdagend en flexibel is en om de doorstroom van studenten in de onderwijsketen te verbeteren.

3.3 Profiel Opleiding

De deeltijdopleiding Kennismanager en docent Dienstverlening en Producten is een lerarenopleiding die nadrukkelijk is gericht op volwassen deeltijdstudenten. Zij werken als docent of instructeur in het vmbo, of in een voor Dienstverlening en Producten (D&P) relevant beroep. De opleiding richt zich ook op docenten die de bijscholingsminor D&P hebben behaald, maar in verband met hun vooropleiding en/of beperkte werkervaring in het intersectorale vak geen profielbevoegdheid kregen. Flexibiliteit is voor deze doelgroep van groot belang, aangezien de studie veelal gecombineerd wordt met werk- en gezinsleven. De opleiding hoopt in september 2020 te starten met 25 studenten en mettertijd te groeien naar een instroom van 50 studenten per jaar. Overeenkomstig het profiel D&P op het vmbo gaat het hier om een zeer brede opleiding waarbinnen de studenten vakinhoudelijke kennis verwerven op het terrein van dienstverlening en producten, een eigen netwerk opbouwen binnen het werk- en beroepenveld, en leren leerlingen te coachen richting hun loopbaan. Er wordt sterk de nadruk gelegd op regionale inbedding en op co-creatie. Dit houdt in dat de studenten leren om in samenwerking met de partnerscholen en het werk- en beroepenveld hun eigen lesmateriaal te ontwerpen, daarbij gebruik makend van de nieuwste ontwikkelingen en inzichten uit hun netwerk.

Het gaat hier om een deeltijdstudie. Een voltijdstudie Kennismanager en docent Dienstverlening en Producten wordt sinds 2019 aangeboden door Aeres Hogeschool in Wageningen.

4 Beoordeling per standaard

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie door het panel van de standaarden omschreven. Bij elke standaard geeft het panel zijn bevindingen, overwegingen en oordeel weer. De beoordeling is gebaseerd op de standaarden en criteria zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr 3198). De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding.

Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

4.1 Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

In 2016 zijn de nieuwe profielen voor het vmbo vastgesteld. Een daarvan is Dienstverlening en Producten, een breed profiel met uiteenlopende vakken. Voorbeelden hiervan zijn eventmanagement, presenteren, marketing, 2D en 3D ontwerpen, of het ontwikkelen van digitale producten zoals websites en apps.

Door de invoering van dit profiel ontstond op het vmbo de vraag naar docenten met een tweedegraads bevoegdheid D&P. Aangezien er in 2016 nog geen opleiding bestond om die bevoegdheid te verwerven, heeft het ministerie van OC&W tot 2021 voorzien in een overgangsregeling. De regeling houdt in dat docenten die een beroepsopleiding hebben gevolgd een tweedegraads bevoegdheid D&P kunnen halen door het succesvol afronden van een minor D&P van 30 ECTS. Voor docenten met een tweedegraads bevoegdheid behaald op een lerarenopleiding beroepsonderwijs geldt daarenboven de eis dat zij voor 1 augustus 2018 ten minste twee jaar moeten hebben gewerkt als docent D&P. Windesheim heeft vrijwel onmiddellijk na de invoering van het profiel en in samenwerking met het Platform D&P een dergelijke minor opgezet, waaraan van 2017 tot en met 2019 ongeveer 560 personen hebben deelgenomen.

Omdat de overgangsregeling gaat aflopen, zullen tweedegraads docenten die hun bevoegdheid hebben behaald op een niet-beroepsgerichte opleiding een reguliere lerarenopleiding D&P moeten volgen om docent D&P te kunnen worden, en de vraag vanuit het vmbo naar docenten D&P blijft bestaan en naar verwachting zal toenemen, is een structurele oplossing noodzakelijk. Aeres Hogeschool in Wageningen biedt daarom sinds 2019 de opleiding Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten aan in voltijd en deeltijd; Windesheim wil in september 2020 starten met een vierjarige deeltijdopleiding D&P.

Een bijkomende reden voor de verwachte aanhoudende vraag naar docenten D&P is de druk vanuit het bedrijfsleven, waar wendbare werknemers met een breed profiel die in staat zijn zich snel kennis en vaardigheden eigen te maken, gewenst zijn. Vaak leiden bedrijven deze werknemers vervolgens zelf vak- en werkspecifiek op.

De nieuwe lerarenopleiding D&P op Windesheim is ontwikkeld in samenwerking met het vmbo, het mbo en het bedrijfsleven uit de regio. Dit uiteraard om zo goed mogelijk in te kunnen spelen op de vragen en verwachtingen van het werk- en beroepenveld, maar vooral omdat deze partijen actief deelnemen aan de uitvoering van het curriculum. Ook is feedback uit evaluaties van de minor D&P, die blijft bestaan zolang de overgangsregeling van kracht is, benut om het nieuwe programma te verbeteren. Co-creatie is het centrale concept van de opleiding, en het gehele traject wordt in het kader van Samen Opleiden in de School voor veertig procent uitgevoerd samen met partnerscholen; daarnaast ook samen met bedrijven en instellingen.

D&P vereist een ander type docent dan de reguliere vakdocent. Een docent D&P moet beschikken over inhoudelijke kennis van verschillende vakgebieden en in staat zijn deze kennis over te dragen op zijn of haar leerlingen. Maar een docent D&P moet ook op de hoogte blijven van de ontwikkelingen binnen die vakgebieden in de regio, deze vertalen naar zelf ontworpen lesmateriaal en vervolgens gebruiken om leerlingen te begeleiden in hun oriëntatie op de arbeidsmarkt. In die zin moet de docent een kennismanager zijn die de leerlingen onderwijst, begeleidt en inspireert.

Windesheim heeft de ambitie om met deze nieuwe vierjarige deeltijdopleiding 25 tot 50 kennismangers en docenten D&P per jaar op te leiden. De voornaamste kenmerken van deze opleiding zijn dat studenten:

- tijdens de studie een onderzoekende en toekomstgerichte basishouding aanleren;
- een netwerk opbouwen ten behoeve van co-creatie en banden met scholen en bedrijven/instellingen binnen de regio;
- creativiteit en ontwerpend vermogen ontwikkelen;
- werken aan betekenisvolle producten die worden ontworpen in opdracht van en samen met de scholen;
- leren actuele ontwikkelingen te integreren in het onderwijs; en
- een expert worden in loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB).

Tijdens de opleiding ontwikkelen de studenten een positieve houding ten aanzien van duurzaamheid, burgerschap, mediawijsheid en ethiek en leren zij omgaan met culturele diversiteit in de onderwijspraktijk. Ook krijgen zij de mogelijkheid voor uitwisseling met opleidingsinstellingen in het buitenland, al zet de opleiding niet in op internationale mobiliteit. De context is Nederlands, met bewuste nadruk op inbedding in de regionale situatie.

De opleiding is flexibel van opzet, met veel keuzemogelijkheden. Er is een standaardtraject, maar studenten kunnen ook hun eigen leerweg uitzetten. De studenten worden daar gedurende het gehele traject in begeleid door een docent die optreedt als LOB'er. De beoogde leeruitkomsten zijn duidelijk omschreven. De toetsing ervan is niet gebonden aan vaste momenten in het leerjaar, zodat studenten hun leeruitkomsten op voor hen geschikte momenten kunnen aantonen. Deze flexibiliteit, waarmee Windesheim al ervaring heeft, biedt studenten de mogelijkheid hun studie te verbreden of te verdiepen, alsmede om studies te combineren. Zo kunnen zij door strategisch plannen van de studieonderdelen in vierenhalf jaar een bevoegdheid voor twee vakken verwerven.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding aansluit bij de profielvakken D&P op het vmbo, inzet op toekomstgerichtheid door middel van co-creatie, en wat beoogde leerresultaten, oriëntatie en niveau betreft voldoet aan de eisen en verwachtingen van het werkveld (de scholen) en het beroepenveld (bedrijven en instellingen). Daarnaast beschouwt het panel de flexibiliteit, die is toegespitst op de student en het werkveld, als een pluspunt. Ook het feit dat de ervaringen met de minor D&P en met de leerwegaafhankelijke toetsing bij de Lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs (LTB) aantoonbaar zijn meegenomen in de opzet van de opleiding, wordt als zeer positief gezien.

Wel vraagt het panel zich af of de organisatie van de flexibiliteit niet te gecompliceerd zal worden als het aantal studenten toeneemt. Een docent van de LTB gaf aan dat er positieve ervaringen met maatwerk zijn, ondanks de instroom van 90 studenten per jaar. Hierbij merkt het panel op dat studenten die hetzelfde vak doen, vaak ook dezelfde keuzevakken kiezen, waardoor de hoeveelheid alternatieven niet extreem groot is. Dat zal wezenlijk anders zijn bij de brede opleiding D&P met haar vele keuzevakken. Weliswaar zijn er regelmatige evaluatie- en ontwikkelmomenten voorzien, waardoor een toename van de organisatorische last tijdig kan worden vastgesteld en er maatregelen kunnen worden genomen om deze te herverdelen of te beperken. Maar gezien de relatief kleine omvang van het kernteam en de veelheid van taken die zij moeten vervullen, beveelt het panel de ontwikkelaars aan de complexiteit vanaf het eerste begin nauwkeurig in kaart te brengen en te bewaken, en bij groei al in een vroeg stadium uitbreiding van het team te overwegen. Anders bestaat het risico dat de opleiding aan haar eigen succes ten onder gaat.

Een ander punt is de borging van het netwerk. Het panel nam waar dat de banden met het werkveld (de scholen) hecht zijn, maar dat die met het beroepenveld (bedrijven en instellingen) nog versterking behoeven. De opleiding vindt het wenselijk dat de contacten met het gehele netwerk een zoveel mogelijk structureel en niet incidenteel karakter hebben. De formele vormgeving van de netwerkcontacten is echter nog niet rond; wel worden de ontwikkelaars van de opleiding hiervoor gefaciliteerd door het management. Het panel juicht dit toe, maar adviseert de opleiding daarbij met name rekening te houden met het beroepenveld, dat uiteindelijk het terrein is waar de leerlingen van het vmbo voor worden opgeleid. Juist de directe band met bedrijven en instellingen zal de opleiding in staat stellen de toekomstgerichtheid, die zij ambieert, te realiseren.

Alles in overweging nemende, beoordeelt het panel de opleiding ten opzichte van deze standaard positief.

Conclusie: Voldoet

4.2 Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De opleiding is met name gericht op volwassen deeltijdstudenten die werken als docent of instructeur in het vmbo of die werkzaam zijn in een voor D&P relevant beroep. Er worden veel zij-instromers verwacht, onder wie personen die wel een certificaat D&P hebben maar geen bevoegdheid. Flexibiliteit is voor deze doelgroep, die de studie veelal moet combineren met werk- en gezinsleven, van groot belang.

Vanwege de diversiteit in vooropleiding en achtergrond krijgen de studenten een uitgebreide *intake*. Tijdens deze intake wordt onder meer ingegaan op hun voorkeuren voor vakgebieden en de wijze waarop zij het studietraject willen afleggen: via het standaard programma, dan wel geheel of gedeeltelijk volgens een zelf bepaalde route. Dit wordt allemaal digitaal vastgelegd in een *roadmap*, die tijdens de studie op elk moment kan worden gewijzigd, maar in ieder geval twee keer per jaar wordt geformaliseerd. Daarnaast wordt de student ingedeeld in een LOB-groep van 6 à 8 personen, bij voorkeur van verschillende achtergronden en met van elkaar verschillende *roadmaps*. De LOB-groepen komen eens per week bijeen onder begeleiding van een docent van het kernteam om ervaringen uit te wisselen, studiepadi en leerresultaten te bespreken en te reflecteren op de eigen voortgang.

De *roadmap* wordt binnen de LTB nu voor het derde jaar gebruikt in het kader van gepersonaliseerde leerroutes. Het biedt de mogelijkheid voor maatwerk: studenten kunnen zoeken naar alternatieven en deze zelf voorstellen. Een aandachtspunt is dat het voornamelijk een talig instrument is. Voor sommige studenten is dit mogelijk lastiger te hanteren; om die reden is de *roadmap* ook voorzien van dialoogmogelijkheden en is een visuele weergave ook mogelijk. Werken met de *roadmap* maakt zelf ook deel uit van het leerproces: studenten moeten nadenken over de manier waarop zij hun leerresultaten willen realiseren, wie zij daarvoor nodig hebben (co-creatie), wanneer zij bepaalde onderdelen willen doen of afronden, en hoe de passende bewijslast wordt verkregen.

Het curriculum is zo ingericht dat de studenten één studiedag per week op Windesheim komen; daar hebben zij hun LOB-bijeenkomst en volgen workshops. Een ander deel van de studieweek speelt zich af op de scholen en bij de bedrijven en instellingen waar de studenten stage lopen. Dit in het kader van het concept 'Samen Opleiden in de School', waarbij er vanuit wordt gegaan dat het curriculum voor 40 procent bestaat uit onderwijseenheden die plaatsvinden met en binnen de onderwijspraktijk. Het doel is de studenten zo een brug te laten slaan naar de beroepspraktijk op de school én naar het bedrijfsleven.

Daarnaast is het curriculum zo opgebouwd dat de twee basisvakken in de propedeuse fungeren als een tweetrapstraject: multimediale vaardigheden zijn in de eerste plaats handig voor eigen gebruik door de studenten en vervolgens om kennis over te dragen aan hun toekomstige leerlingen. Hetzelfde geldt voor het organiseren van een event: de studenten moeten dit zelf doen en leren daardoor hoe zij dit door hun leerlingen kunnen laten doen.

Een student hoeft maar 2 van de 7 beschikbare keuzevakken te volgen; in eerste instantie speelt de LOB'er een belangrijke rol bij de selectie hiervan. Uit de ervaringen met de LTB is echter gebleken, dat ook de partnerscholen door het samen opleiden veel invloed hebben – en willen hebben – op de keuzevakken die de studenten gaan volgen. Hetzelfde geldt voor het beroepenveld. Al met al bestaat er een nauwe samenhang tussen LOB, het werk- en beroepenveld en de keuze voor workshops/vakken.

In het curriculum is welbewust veel vrijheid ingebouwd. Dit betekent echter niet dat de opleiding vrijblijvend is. Het is geen pretpakket; van de studenten worden serieuze inspanningen gevraagd, en zij moeten met leeruitkomsten laten zien dat zij hun gekozen pad met succes volgen.

Vertegenwoordigers van de partnerscholen (geaccrediteerde scholen of scholen met een aspirant-status) waarmee samen wordt opgeleid, hebben zitting in de werkveldadviescommissie. Bij valideringsrondes worden alle partijen uitgenodigd, waardoor er veel feedback binnenkomt, zodat de opleiding op tijd kan meebuigen met de ontwikkelingen in het werk- en beroepenveld.

De gehele opleiding wordt ondersteund door een elektronische leeromgeving (ELO) die is ingebed in de instellingsbrede ELO van de hogeschool. Dit maakt leren op afstand mogelijk en daarenboven fungeert de ELO als digitaal dossier voor alle betrokkenen, waarnaar zij gegevens kunnen uploaden en waarvan zij die kunnen downloaden. De onderlinge communicatie wordt hierdoor bevorderd.

De opleiding vraagt flexibele, innoverende docenten. Zij moeten hun studenten immers niet alleen een vak leren, maar hen ook opleiden tot zelfsturende kennismanagers die kunnen reflecteren op hun eigen activiteiten. Dit houdt in dat de docenten aan de opleiding zelf over die vaardigheden dienen te beschikken. Het beoogde team van vijf kerndocenten heeft aantoonbaar de kwaliteiten en vaardigheden om de opleiding te dragen en het onderwijs en de begeleiding – met name de zeer centrale LOB – te geven die nodig zijn. De docenten komen uit verschillende teams van Windesheim en onderhouden contact met andere teams. Bovendien heeft het kern- en ontwikkelteam van de opleiding een ruime voorgeschiedenis dankzij de minor D&P en het geven van onderwijs in het werkveld, en vinden er op Windesheim beroepsonderwijsbreed studiedagen en kennisdelingsessies plaats. Ook staan de docenten open voor feedback.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding een goed beeld heeft van de instromende studenten en een duidelijke visie heeft op het leertraject. Het didactische concept is overtuigend en de faciliteiten en de leeromgeving zijn bijzonder rijk. Er wordt veel aandacht besteed aan het werk- en beroepenveld, wat de opleiding duurzaam maakt: de ambitie is docenten opleiden die zelf weer vmbo-leerlingen opleiden voor beroepen van nu en van de toekomst. De opleiding is sterk *student-centered*, met diverse instroommogelijkheden, maatwerk tijdens het studietraject (*roadmap*) en veel ruimte voor keuzevakken. De kwaliteit van het ontwikkel- en docententeam en de flexibele schil is hoog; het kernteam bestaat uit gedreven, betrokken en deskundige docenten, die samen de ambities willen waarmaken van waaruit deze opleiding is opgezet. Bovendien zijn de docenten in staat mensen 'mee te nemen' in hun visie.

Wel maken de breedte van het curriculum en de grote rol van de LOB het volgens het panel zowel voor de docenten als de studenten noodzakelijk de organiseerbaarheid van de studie nauwlettend te bewaken. Hierbij moet worden gedacht aan zaken als versnellen en vertragen van de studievoortgang, of uitvallen bij dan wel inhalen van bepaalde vakken. Door de opbouw van het programma én door de mogelijkheid om de eigen studieroute uit te zetten, kan dit leiden tot grote complexiteit. Daarnaast krijgen de docenten door de individueel ingerichte *roadmaps* te

maken met een forse begeleidingslast, waarvoor voldoende tijd beschikbaar moet zijn. Wat de studenten aangaat, moet hun vanaf het moment van *intake* duidelijk worden gemaakt hoe breed D&P is en aan welke eindtermen zij moeten voldoen. Ook moeten zij goede keuzes leren maken tijdens hun studietraject, wat weer betekent dat de docenten in hun rol van LOB'ers daar heel goed in moeten zijn getraind.

Juist omdat deze opleiding flexibele, innoverende docenten vraagt, beveelt het panel de opleiding aan het profiel van docenten voor de opleiding D&P expliciet te formuleren. Zowel ten behoeve van de werving van nieuwe docenten als voor het inschakelen van docenten vanuit de flexibele schil - andere opleidingen binnen de hogeschool of personen vanuit het beroepenveld. Ook raadt het panel de opleiding aan ervoor te zorgen dat er altijd voldoende docenten beschikbaar zijn als LOB'er, bijvoorbeeld als vervangers in geval van ziekte, omdat de LOB zo centraal staat in het curriculum. Zeker wanneer de opleiding groeit, is dit essentieel.

Op basis van de bestudeerde stukken en de gesprekken met de verschillende vertegenwoordigers van management, docenten, en alumni die de minor D&P hebben gevolgd, is het panel ervan overtuigd dat het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam de instromende studenten in staat zullen stellen de beoogde leerresultaten te behalen.

Conclusie: Voldoet

4.3 Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Windesheim beschikt over een sterke institutionele structuur voor toetsen en kwaliteitszorg. De toetsing van de opleiding D&P is gebaseerd op het Opleidings- en toetskader voor de Lerarenopleidingen Beroepsonderwijs op Windesheim, dat geldt voor de periode 2019-2024. Net als bij de flexibele deeltijdopleiding LTB is het uitgangspunt dat bij de ontwikkeling van de toetsen de leeruitkomsten centraal staan. In de leeruitkomsten is beschreven wat een student na afronding van een leerperiode moet weten, begrijpen en kunnen toepassen, ongeacht waar het leren heeft plaatsgevonden; hierdoor kan ook de werkplek worden ingezet als leerplek. Bij de toetsing moeten de studenten aantonen dat zij de vereiste leeruitkomsten hebben gerealiseerd. Deze leerwegaafhankelijke toetsen zorgen voor een hoge mate van flexibiliteit en maken het mogelijk een diversiteit aan bewijzen te toetsen en te beoordelen.

Voor alle toetsen en beoordelingen van de beoogde opleiding gelden de uitgangspunten van de lerarenopleidingen beroepsonderwijs op Windesheim. Dit houdt in dat er formatieve en summatieve toetsen worden gehanteerd. Formatieve toetsen zijn gericht op verkrijgen van inzicht in de vorderingen van de student en leveren van feedback daarover; summatieve toetsen op beoordelen of de vereiste leeruitkomsten zijn gehaald. Er wordt getoetst met een grote diversiteit aan toetsen. Elke toets is voorzien van een antwoordmodel en een toetsmatrijs. De matrijzen worden bekendgemaakt, zodat de eisen helder zijn voor de studenten. De toetscommissie evalueert de toetsen en vergelijkt de uitkomsten met de zelfevaluatie van de opleidingen.

Het aanbrengen van differentiatie binnen de toetsen is een taak van de opleiding; de toetscommissie denkt mee. Dat gebeurt op informele wijze, waarbij de leden van de commissie optreden als *critical friends*. Dit blijkt onder meer uit de afspraak tussen de toetscommissie en de opleiding om wildgroei te voorkomen van afwijkende formats van *roadmaps*, die alle door de toetscommissie moeten worden beoordeeld. Als er tien van dergelijke individuele *roadmaps* zijn ingediend, wordt er overlegd met het kernteam, vindt er monitoring plaats en proberen opleiding en toetscommissie gezamenlijk tot een kalibratie te komen. Ook heeft de toetscommissie de opleiding D&P geadviseerd de opleidingskwalificaties aan te scherpen en het toetsprogramma als geheel vooraf inzichtelijk te maken voor alle betrokkenen.

Wanneer er vertegenwoordigers van verschillende leerplekken bij de beoordeling zijn betrokken, moet de rolverdeling tussen hen duidelijk worden omschreven. Dit zal regelmatig voorkomen, aangezien 'samen opleiden' ook leidt tot 'samen beoordelen'. Formele beoordeling gebeurt samen met het werkveld (de scholen) als deze geaccrediteerd zijn of een aspirantstatus hebben. Bedrijven en instellingen kunnen niet formeel toetsen, maar geven *assessment*-achtige beoordelingen. Maar ook deze beoordelingen zijn van gewicht, omdat bewijzen voor het behalen van de leerresultaten idealiter uit alle richtingen komen.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat het toetsbeleid in de documenten en de bijlagen helder is onderbouwd en dat het valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk is. De verschillende vormen van toetsing passen goed bij de opleiding. De examen- en toetscommissie is scherp, flexibel en betrokken. Daarnaast is het panel bijzonder te spreken over het feit dat de toetscommissie al van tevoren is ingeschakeld en als *critical friend* participeert in de ontwikkeling van de opleiding. Ook heeft het panel kunnen vaststellen dat de opleiding als geheel intern voldoende kritisch is, wat heel belangrijk is voor de borging van de kwaliteit.

Het panel onderschrijft ten volle de aanbevelingen van de toetscommissie om de opleidingskwalificaties duidelijker te formuleren en deze al aan het begin van de opleiding aan de studenten bekend te maken. De aanscherping zou wat het panel betreft met name gericht moeten zijn op het wegnemen van onduidelijkheden over de beoordeling van toetsen. Zoals leden van het panel in gesprekken met leden van het kernteam en van de toetscommissie hebben aangegeven, moet daarvoor duidelijk worden gemaakt waar het kantelpunt ligt tussen onvoldoende en voldoende en wat daarbij de overwegingen zijn. Ook adviseert het panel te expliciteren hoe groot de speelruimte is voor de studenten in het formeren van de bewijslast.

Een punt waarmee de opleiding blijvend rekening moet houden is de veelvormigheid en veranderbaarheid van de onderwijsleeromgeving. Verplichte beroepenveldstages, om een voorbeeld te noemen, kunnen bij steeds weer andere bedrijven en instellingen worden gedaan, maar moeten altijd betrouwbaar en valide worden beoordeeld. Dit stelt hoge eisen aan de scope van de examencommissie en van de toetsdeskundigen. Voortdurende monitoring en evaluatie is geboden. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding zich daarvan bewust is.

Een verbeterpunt waaraan de opleiding enige aandacht kan schenken, betreft de onderwijs- en examenregeling. Deze is wel erg omvangrijk (100 bladzijden) en scheidt daardoor weinig duidelijkheid voor de studenten. In het licht van de overige aanscherpingen die de opleiding al voornemens is uit te voeren, ligt stroomlijning van dit document naar de mening van het panel bepaald voor de hand.

Gezien het stevige, lerarenopleidingsbrede toetskader, de zelfreflectie van het ontwikkelteam en de aantoonbare verbeterlagen die intern zijn voorgesteld en ten dele al zijn uitgevoerd, beoordeelt het panel de opleiding ook op deze standaard positief.

Conclusie: Voldoet

4.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Bachelor of Education.

Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: Onderwijs

4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

De kwaliteit van de nieuwe opleiding is positief.

Het ontwikkelings- en kernteam van de opleiding bestaat uit geëngageerde docenten met kennis van zaken, die anderen kunnen 'meenemen' in hun visie. Het beeld van de opleiding zoals zij die op papier en in gesprekken hebben geschetst is duidelijk. Daar komt bij dat er geen sprake is van een statisch plan, maar dat het team openstaat voor suggesties en zich samen met interne partijen en externe partners inzet voor het verder ontwikkelen van de opleiding. Daarbij maken zij mede gebruik van de ervaringen die op Windesheim zijn opgedaan met de minor D&P en het Experiment Leeruitkomsten bij de Lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs. Aan de vraag naar docenten D&P van de kant van het vmbo hoeft niet te worden getwijfeld. Het panel heeft derhalve het volste vertrouwen dat deze nieuwe opleiding aan de verwachtingen zal voldoen en bekwame, gemotiveerde en inspirerende kennismangers en docenten Dienstverlening en Producten zal afleveren.

4.6 Aanbevelingen

Het panel doet de ontwikkelaars en uitvoerders van de bacheloropleiding D&P een aantal aanbevelingen:

- Expliciteer de beoordelingscriteria ten behoeve van alle betrokkenen.
- Zorg dat er altijd voldoende docenten beschikbaar zijn als LOB'er, omdat de LOB zo centraal staat in het curriculum.
- Geef een duidelijke omschrijving van het profiel van docenten voor het D&P-team, ook voor de continuïteit op de lange termijn.
- Houd rekening met de 'blinde vlek' voor het beroepenveld en schenk aandacht aan de ontwikkeling van een structurele relatie met bedrijven en instellingen.
- Kijk af en toe achterom om te zien of de doelstellingen en ontwikkelingen synchroon lopen met de – snel veranderende – realiteit.

5 Overzicht oordelen

Standaard	Oordeel
<u>Beoogde leerresultaten</u> <i>Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.</i>	Voldoet
<u>Onderwijsleeromgeving</u> <i>Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.</i>	Voldoet
<u>Toetsing</u> <i>Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>	Voldoet
Algemene conclusie	Positief

Bijlage 1: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 4 februari 2020.

Locatie: Christelijke Hogeschool Windesheim, Campus 2-6, Zwolle.

Programma:

08.45 – 09:30	Ontvangst, vooroverleg panel en bestudering materiaal
09.30 – 09.45	Introductie door de opleiding
09.45 – 10.30	Gesprek met vier opleidingsverantwoordelijken, onder wie de projectleider van de opleiding D&P en de verantwoordelijke voor het curriculum
10.30 – 10.45	Intern paneloverleg
10.45 – 12:00	Gesprek met drie kerndocenten D&P en een docent technisch beroepsonderwijs
12.00 – 12.45	Lunch en intern paneloverleg
12.45 – 13.15	Gesprek met twee leden van de examencommissie en een lid van de toetscommissie
13.15 – 13.30	Intern paneloverleg
13.30 – 14.15	Gesprek met drie vertegenwoordigers van het werkveld, van wie twee alumni van de minor D&P
14.15 – 15.15	Intern paneloverleg
15.15 – 15.30	Beknopte terugkoppeling door de voorzitter van het panel

Bijlage 2: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Bacheloropleiding Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, deeltijd, verzorgd door van de Hogeschool Windesheim; Domein Bewegen en Educatie. Toets nieuwe opleiding volgens het beoordelingskader van 2018, met de bijlagen:
  - o Kennisbasis Generiek Tweedegraadslerarenopleiding, versie september 2017, ingangsdatum 2018-2019; Den Haag, september 2017: 10voordeleraar, Vereniging Hogescholen
  - o Studieprogramma D&P, Windesheim, september 2019
  - o Kennisbasis Dienstverlening en producten: Beschrijving van de vakinhoud voor de opleiding Diensten en producten, Windesheim, 18 maart 2019
  - o Verantwoording kwalificaties Lerarenopleiding docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, Windesheim, 9 december 2019
  - o Vertegenwoordigers uit het werkveld
  - o Opleidingsdeel Onderwijs- en Examenregeling 2019-2020: Lerarenopleiding beroepsonderwijs bij Christelijke Hogeschool Windesheim, 15 juli 2019
  - o Curriculum lerarenopleiding D&P schematisch
  - o Studiewijzers (propedeusefase: multimediale vaardigheden, organiseren van een event; hoofdfase: ontwerpen en maken van een product; marketing en verkoop; keuzevakken: digispel, geüniformeerde dienstverlening, milieu hergebruik en duurzaamheid, voeding en bewegen, podium, robotica)
  - o Voorlopige literatuurlijst
  - o Flex Wijzer LTB! Studentinformatie over flexibel studeren, Windesheim, Lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs, studiejaar 2018/2019
  - o Handleiding intake portfolio-assessment Flex Deeltijdopleiding LTB, studiejaar 2018/2019, Windesheim, September 2018
  - o Overzicht in te zetten personeel D&P
  - o Windesheim werkt aan krachtig beroepsonderwijs! Opleidings- en toetskader Lerarenopleiding Beroepsonderwijs 2019 – 2024

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- CV's van de docenten van de opleiding D&P
- Adviesrapport van de toetscommissie inzake de opleiding D&P

Overige documenten

- Pagina's m.b.t. de minor D&P in de elektronische leeromgeving (via aanwezige computer)

Bijlage 3: Lijst met afkortingen

D&P	Dienstverlening en Producten
ELO	elektronische leeromgeving
ECTS	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
LOB	loopbaanoriëntatie en -begeleiding
LTB	Lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
vmbo	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten, deeltijd, van de Christelijke Hogeschool Windesheim.

Aanvraagnummer: 008827

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 28 • 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net